

# АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО, АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

УДК 342.9: 346.9 (477)

## ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

О. С. ДЕМСЬКИЙ,\* аспірант

*Академія праці, соціальних відносин і туризму*

**Анотація.** У статті досліджується об'єктивна сторона окремих юридичних складів правопорушень у сфері господарської діяльності, конструктивною ознакою яких є заподіяння матеріальної шкоди державі, кредиторів, суспільству в цілому. З'ясовано, що у більшості випадків адміністративна відповідальність настає у разі заподіяння протиправними діями значної, великої та особливо великої шкоди суспільним інтересам, у результаті чого в окремих випадках правопорушник взагалі уникає будь-якої відповідальності.

**Ключові слова:** склад правопорушення, об'єктивна сторона, розмір шкоди, спеціальний суб'єкт, адміністративне стягнення, кваліфікаційні ознаки.

**Актуальність.** З прийняттям 15 листопада 2011 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» (далі – Закон № 4025-VI) та набранням ним чинності з 18 січня 2012 р., сталися докорінні зміни абстрактного опису протиправного діяння у сфері фінансової, бюджетної, підприємницької, господарської діяльності. Відбулися зміни якісної відмінності між злочинними і адміністративними проступками у сфері господарської діяльності. Конструктивні ознаки складу адміністративного проступку, особливо об'єктивної сторони, потребують додаткового вивчення і певних досліджень. На тлі глобальної гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності залишається низка не вирішених питань ефективності адміністративної відповідальності за деякі проступки.

**Метою цієї статті** є дослідження ґрунтовного аналізу ознак об'єктивної сторони окремих правопорушень у сфері господарювання та визначення особливостей кваліфікації цих правопорушень.

---

\* Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Я. В. Журавель

© О.С. Демський, 2017

**Аналіз основних досліджень і публікацій** показує, що після прийняття Закону 4025-VI комплексних робіт з цієї проблеми не проводилось. У наукових розвідках Є. В. Фурманчук, В. В. Сидоренко, О. О. Мельника [2, с. 10; 3, с. 9; 4, с. 9] об'єктивна сторона правопорушень у сфері господарювання досліджується на засадах абстрактного опису складів, визначених попереднім законодавством, а запропоноване в роботі О. А. Соколова положення про встановлення розмірів суспільно шкідливих наслідків [5, с. 7] закріплення на законодавчому рівні не знайшло. Не знайшли певного відображення зміни опису об'єктивної сторони деяких правопорушень у сфері господарювання у фундаментальних працях провідних вчених України [6, с. 36–41; 7, с. 65–69]. Воно й зрозуміло, адже завданням провідних вчених було систематизувати, упорядкувати та узагальнити розпорошені по різних літературних джерелах основні наукові поняття адміністративної відповідальності і надати загальне уявлення про склад адміністративного правопорушення, для успішного виконання, не враховуючи, точніше не зачіпаючи дослідження особливостей конструктивних ознак окремих правопорушень. У цьому зв'язку в юридичній літературі склад адміністративних правопорушень у сфері господарської діяльності та особливостей їх кваліфікації залишається недослідженим.

**Виклад основного матеріалу.** Звісно, що притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності і накладення на нього адміністративного стягнення може бути лише за умови наявності двох складових – події правопорушення та юридичного складу адміністративного правопорушення (ст. 9; п. 1, ч. 1 ст. 247 КУпАП) [8]. При цьому, якщо подія правопорушення констатує наявність протиправного, винного, шкідливого діяння, за яке передбачено адміністративну відповідальність, то склад правопорушення передбачає систему об'єктивних і суб'єктивних його ознак, характеристика яких в юридичній літературі виписана і досліджена досить повно [7, с. 34–46; 9, с. 62–75], є сталою і не тільки в роботах зазначених авторів, а й у цілому в науковій літературі, адміністративній та судовій практиці – як вітчизняній, так і ближнього зарубіжжя (на теренах колишнього СРСР).

Разом із тим кардинальні економічні, політичні та соціальні зміни, які відбуваються час від часу, викликають відповідний динамізм у розвитку законодавства щодо регулювання суспільних відносин у сфері господарювання, у тому числі й заходів адміністративно-правового впливу на ці відносини.

Одним із таких заходів було скасування на законодавчому рівні кримінальної відповідальності за окремі протиправні діяння у сфері господарської діяльності і переведення її у площину адміністративної відповідальності [1]. Натомість КУпАП було доповнено статтями: ст. 135<sup>1</sup> «Підроблення проїзних квитків і знаків поштової оплати»; ст. 162<sup>1</sup> «Ухилення від повернення виручки в іноземній валюті»; ст. 162<sup>2</sup> «Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків»; ст. 162<sup>3</sup> «Порушення правил здачі дорогоцінних металів і

дорогоцінного каміння»; ст. 164<sup>15</sup> «Приховування стійкої фінансової неспроможності»; ст. 164<sup>16</sup> «Заняття забороненими видами господарської діяльності»; ст. 166<sup>14</sup> «Недотримання особою обов'язкових умов щодо приватизації державного, комунального майна або підприємств та їх подальшого використання»; ст. 166<sup>15</sup> «Незаконні дії щодо приватизації цінних паперів»; ст. 166<sup>16</sup> «Незаконні дії у разі банкрутства»; ст. 166<sup>17</sup> «Фіктивне банкрутство»; ст. 166<sup>18</sup> «Примушення до антиконкурентних узгоджених дій»; ст. 171<sup>2</sup> «Фальсифікація засобів вимірювання»; ст. 189<sup>3</sup> «Незаконне виготовлення, збут або використання державного пробірного клейма» та внесення змін до статей: ст. 155<sup>2</sup> «Обман покупця чи замовника»; ст. 163 «Розміщення цінних паперів без реєстрації їх випуску або порушення порядку здійснення емісії цінних паперів»; ст. 163<sup>7</sup> «Діяльність на фондовому ринку без ліцензії»; ст. 164 «Порушення порядку проведення господарської діяльності»; ст. 166<sup>8</sup> «Порушення порядку зайняття діяльністю з надання фінансових послуг».

За вчинення правопорушень, передбачених зазначеними статтями КУпАП, скасовано застосування будь-яких видів кримінальних покарань; замінено застосуванням адміністративно-правових заходів у вигляді адміністративних стягнень.

Тим часом законодавець запровадив нову форму кількісних і якісних показників, що характеризують об'єктивну сторону правопорушення як зовнішній прояв шкідливого діяння. Об'єктивна сторона зазначених вище складів адміністративних правопорушень (за винятком ст. ст. 162<sup>2</sup>, 166<sup>14</sup>, 166<sup>15</sup>, 166<sup>18</sup>, 167, 171<sup>2</sup>, 189<sup>3</sup>, КУпАП) має додаткову конструктивну ознаку – розмір заподіяної шкоди (значної, великої, особливо великої матеріальної шкоди, істотної шкоди тощо). Ця ознака поруч з протиправним діянням, способом вчинення проступку, засобами, які використовувалися у вчиненні проступку, причетності до діяння інших осіб [6, с. 36; 7, с. 65] має досить важливе значення, мабуть, не стільки для розмежування простих і кваліфікованих складів [6, с. 37; 7, с. 69], скільки для кваліфікації правопорушення щодо визначення протиправного діяння злочином чи адміністративним проступком.

Загально визначеним механізмом розмежування злочинів від інших правопорушень за ознаками розміру заподіяної шкоди в юридичній літературі [9, с. 62–63] обговорюється два способи: перший – встановлення в законі про адміністративну відповідальність межі заподіяння шкоди, перевищення якої кваліфікується як злочин, що має місце у складах правопорушень, передбачених ст. ст. 44, 52, 106<sup>2</sup>, 186 КУпАП; другий – встановлення в кримінальному законі межі заподіяння шкоди, з якої настає кримінальна відповідальність. Наприклад, склади злочинів, передбачені ст. ст. 212, 212<sup>1</sup>, 222<sup>1</sup>, 232<sup>1</sup> КК України, встановлюють кримінальну відповідальність у разі заподіяння протиправними діяннями певної матеріальної шкоди [10].

Отже, абстрактний опис розміру заподіяної шкоди є однією із тих установчих необхідних ознак розмежування суспільно шкідливих і суспільно небезпечних діянь, за допомогою якої підтверджується

наявність чи відсутність у діях правопорушника злочину або іншого правопорушення. Така юридична конструкція правових норм утворює стійку побудову правової системи кримінальної діяльності, установлення і визначення складів правопорушень, їх кваліфікації.

До речі, теорія кримінального закону вибудована таким чином, що для опису конкретного складу злочинів у сфері господарської діяльності законодавець у диспозиції першої частини статті називає ознаки злочину або лише сам склад злочину, а в наступній частині статті вказує на його кваліфікуючі ознаки. За таким правилом побудована ст. 222 КК України «Шахрайство з фінансовими ресурсами».

З метою підсилення відповідальності за порушення у сфері господарської діяльності законодавець кваліфікуючі ознаки складу злочину вказує вже в частині першій статті. Наприклад, ст. 212<sup>1</sup> «Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове пенсійне страхування», 222<sup>1</sup> «Маніпулювання на фондовому ринку», 232<sup>1</sup> «Незаконне використання інсайдерської інформації» Кримінального кодексу України та іншими, в яких залежно від охоронюваних законом суспільних відносин законодавець встановлює як кваліфікуючу ознаку заподіяння шкоди у значних, великих, особливо великих розмірах чи, що спричинило значну шкоду, значні збитки або тяжкі наслідки, які відповідно у 500, 1000, 3000, 5000 і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян [10]. Але у цьому разі законодавець враховує, що за такі ж самі дії встановлена адміністративна відповідальність. Це ст. 165<sup>1</sup>, 163<sup>8</sup>, 163<sup>9</sup> КУпАП [8].

Іноді законодавець не передбачає обов'язковість перебування адміністративних заходів в охороні тих чи інших суспільних відносин нормами кримінального закону. Як це має місце встановлення кримінальної відповідальності за «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» ст. 212 КК України. Однак законодавець не залишає без уваги адміністративно-правовий вплив на споріднені суспільні відносини, встановлює відповідальність за порушення, передбачені ст. КУпАП 163<sup>2</sup> «Неподання або несвоєчасне подання платіжних доручень на перерахування належних до сплати податків та зборів (обов'язкових платежів)», ст. 163<sup>3</sup> «Невиконання законних вимог органів доходів і зборів», ст. 163<sup>4</sup> «Порушення порядку утримання та перерахування податку на доходи фізичних осіб і подання відомостей про виплачені доходи», ст. 164<sup>1</sup> «Порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат».

Таким чином, у всіх зазначених випадках з урахування ступеня суспільної небезпеки, особливостей вчинення правопорушень, сфери суспільних відносин законодавець завжди намагався застосувати заходи державного впливу, які були б адекватні вчиненому правопорушенню та забезпечували б запобігання вчиненню інших правопорушень.

Введення Законом № 4045-VI в структуру правової норми межі заподіяння шкоди (як ознаки об'єктивної сторони), з якої настає

адміністративна відповідальність, є дещо неочікуваним, непередбачуваним і врешті-решт сумнівним. Адже адміністративний проступок – це не суспільно небезпечне діяння, за яке настає кримінальне покарання. Скасування кримінальної відповідальності і механічне перенесення фундаментальних засад кримінального покарання у площину адміністративного стягнення не свідчить про всебічне обґрунтування. Таке беззастережне перекладення фундаментальних засад кваліфікації злочинів у механізм застосування адміністративних стягнень з одною лише метою – гуманізація відповідальності – призвело до уникнення правопорушниками будь-якої відповідальності.

Йдеться про відповідальність за порушення, передбачені статтями КУпАП, а саме ст. 162<sup>3</sup> «Порушення правил здачі дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння», ст. 164<sup>15</sup> «Приховування стійкої фінансової неспроможності», ст. 166<sup>16</sup> «Незаконні дії у разі банкрутства», ст. 166<sup>17</sup> «Фіктивне банкрутство», якими встановлено адміністративну відповідальність лише у разі, якщо протиправні дії завдали великої матеріальної шкоди (400 000 грн і більше).

Велика матеріальна шкода має місце, коли її розмір у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, який для кваліфікації злочинів або адміністративних правопорушень дорівнює 50 % розміру (на 1 січня 2017 р. – 800 грн) прожиткового мінімуму для працездатної особи (п. 5 Перехідних положень та ст. 169.1.1. Податкового кодексу України) [11], установленого законом станом на 1 січня звітного податкового року.

Таким чином, за вчинення правопорушень, передбачених ст. ст. 162<sup>2</sup>, 164<sup>15</sup>, 166<sup>16</sup>, 166<sup>17</sup> КУпАП, адміністративна відповідальність настає лише у разі, якщо розмір заподіяної шкоди перевищує 400 000 гривень. В іншому випадку немає ніякої відповідальності. Відсутність (покарання) адміністративної караності та жага наживи підбурює правопорушників до незаконних дій щодо поводження з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням (бурштин), створення фіктивних фінансових груп, спілок споживачів, кредитних спілок, іпотечних установ, неповернення валютних коштів із-за кордону тощо. Адже можна без реєстрації, без дозволу, без сплати податків використовувати надра, довіру громадян, державні і комунальні фінансові ресурси без будь-яких неприємних наслідків для правопорушників. У цьому випадку гуманізація відповідальності несе скоріше руйнівні фактори, ніж сприяє розвитку господарської діяльності та підприємництва.

Поважаючи і безумовно підтримуючи позицію законодавця, спрямовану на декриміналізацію і гуманізацію відповідальності за порушення у сфері господарської діяльності, не можна не звернути увагу на досвід сусідніх держав, зокрема ст. ст. 224, 247, 248, 257 Кримінального кодексу Республіки Білорусь [12], в якому зберігається інститут «адміністративної преюдиції». Питання про введення цього інституту, а точніше, про його повернення в правову систему України нами досліджувалось і обґрунтовувалось [13, с. 139–143].

Запровадження інституту адміністративної предюдиції у вітчизняному законодавстві буде пересторогою у вчиненні правопорушень.

**Висновки.** Враховуючи вищевикладене, на нашу думку, структура і зміст деяких статей КУпАП мають бути такими:

1. Статтю 162<sup>3</sup> КУпАП викласти в наступній редакції:

«Стаття 162<sup>3</sup>. Порушення правил здачі дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння

Ухилення від передбачених законом обов'язкової здачі на афінаж або обов'язкового продажу видобутих із надр, отриманих із вторинної сировини, підданих чи знайдених дорогоцінних металів чи дорогоцінного каміння, а також ухилення від обов'язкової здачі на афінаж або для обов'язкового продажу скуплених дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, ювелірних чи побутових виробів з них або лому з таких виробів –

тягне за собою накладення штрафу від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені групою осіб, або ці діяння вчинені у великому розмірі –

тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, ювелірних чи побутових виробів з них або лому таких виробів.

Примітка. Порушення правил здачі дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння визнається здійсненим у великому розмірі, якщо вартість зазначених у цій частині статті предметів, не зданих або не проданих, перевищує п'ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

2. У диспозиціях ст. ст. 164<sup>15</sup>, 166<sup>16</sup>, 166<sup>17</sup> КУпАП відповідно слова «якщо не завдано великої матеріальної шкоди кредиторів»; «і завдали великої матеріальної шкоди»; «якщо такі дії завдали великої матеріальної шкоди кредиторам або державі» виключити.

Така структура статей забезпечить притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності незалежно від розміру заподіяної шкоди, що створить обов'язковість і невідворотність реагування органів владних повноважень, їх посадових осіб на вчиненні правопорушення.

#### **Список літератури:**

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності: Закон України від 15 листопада 2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 28. – Ст. 3570

2. Фурманчук Є. В. Адміністративна відповідальність за порушення порядку провадження господарської діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Євгенія Володимирівна Фурманчук. – Ірпінь, 2011. – 20 с.

3. Сидоренко В. В. Адміністративно-правова відповідальність за економічні правопорушення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Вікторія Володимирівна Сидоренко. – К., 2011. – 19 с.

4. Мельник О. О. Запобігання адміністративним правопорушенням у сфері господарської діяльності державною службою боротьби з економічною злочинністю (адміністративно-правове регулювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 ) / Олег Олександрович Мельник. – К., 2011. – 20 с.
5. Соколов О.А. Адміністративна відповідальність за порушення бюджетного законодавства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Олег Анатолійович Соколов. – К., 2013. – 20 с.
6. Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення : навч. посіб. для студентів юридичних факультетів вищих навчальних закладів / за ред. Т. О. Коломієць, В. К. Колпакова; Державний вищий навчальний заклад «Запорізький національний університет»: – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 544 с.
7. Адміністративна відповідальність: курс лекцій / за ред. О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 568 с.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР, 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122, з наступними змінами.
9. Шамрай В. Гуманізація відповідальності та її механізми і наслідки / В. Шамрай, Е. Демський, М. Тітов // Вісник академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2014. – № 3–4. – С. 62–75.
10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25–26. – Ст. 1122.
11. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №13–17. – Ст. 112.
12. Уголовный кодекс Республики Беларусь / А. Н. Лапунцов, Э. А. Саркисова. – 2-е изд. исп. и доп. – Мн.: Тесей, 2001. – 312 с.
13. Демський О. С. Про деякі питання щодо гуманізації відповідальності за порушення порядку здійснення господарської діяльності / О. С. Демський // Вісник господарського судочинства. – 2015. – № 2. – С. 139–143.

#### References:

1. On amendments to some legislative acts of Ukraine on the humanization of responsibility for violations of economic activity: The law of Ukraine of November 15, 2011 № 28. Official bulletin of Ukraine, 28, Asset 3570
2. Furmanchuk E.V.(2011). Administratyvna vidpovidalnist za porushennia poriadku provadzhennia hospodarskoi diialnosti [The administrative responsibility for violation of economic activities]. Irpin, 20.
3. Sydorenko V.V. (2011). Administratyvno-pravova vidpovidalnist za ekonomichni pravoporushennia[Administrative liability for economic offenses]. Kyiv, 19.
4. Melnyk O.O. (2011). Zapobihannia administratyvnym pravoporushenniam u sferi hospodarskoi diialnosti derzhavnoiu sluzhboiu borotby z ekonomichnoiu zlochynnistiu (Administratyvno-pravove rehuliuвання)[Preventing an administrative offense in economic activity of public service to combat economic crime]. Kyiv,20.
5. Sokolov O.A. (2013). Administratyvna vidpovidalnist za porushennia biudzhetnoho zakonodavstva [The administrative responsibility for violation of budget legislation]. Kyiv, 20.
6. Kolomiiets T.O., Kolpakova V.K. (2016). Sudovi rozghliad Sprav Pro Administratyvni Pravoporushennia [The trial cases on administrative offenses]. Kyiv: Yurinkom Inter, 544.

7. Kuzmenko O.V. (2016). Administratyvna vidpovidalnist: kurs lektsii [Administrative responsibility]. Kyiv: Yurinkom Inter, 568.

8. Law of Ukrainian SSR of December 7, 1984 « Code of Ukraine on Administrative Offences ». Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainkoii RSR [Supreme Council of Ukrainian SSR](1984), 51, 1122.

9. Shamrai V., Demskyi E., Titov M. (2014). Humanizatsiia vidpovidalnosti ta yii mekhanizmy ta naslidky [Humanization of responsibility and its mechanisms and consequences]. Bulletin of the Academy of Labor and Social Relations Federation of Trade Unions of Ukraine, 3–4, 62–75.

10. Law of Ukraine № 25–26 of April 5, 2005 «The Criminal Code of Ukraine». Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Supreme Council of Ukraine](2001), 25–26, 1122.

11. Law of Ukraine of December 2, 2010 «Tax Code of Ukraine». Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Supreme Council of Ukraine] (2011), 13–17, 112.

12. Lapuntsov A.N., Sarkysova E.A. (2001). Uholovnyi kodeks respublyky Belarus [The Criminal Code of the Republic of Belarus]. Mn., Tesei, 312.

13. Demskyi O.S. (2015). Pro Deiaki pytannia shchodo humanizatsii vidpovidalnosti za porushennia poriadku zdiisnennia hospodarskoi diialnosti [On some issues concerning the humanization of responsibility for violation of the economic activities]. Bulletin of economic justice, 2, 139–143.

## **ОСОБЕННОСТИ КВАЛИФИКАЦИИ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В СФЕРЕ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ ЗА ЗАКОНОМ УКРАИНЫ**

**А.С. Демский**

**Аннотация.** В статье исследуется объективная сторона отдельных юридических составов правонарушений в сфере хозяйственной деятельности, конструктивным признаком которых является причинение материального ущерба государству, кредиту, обществу в целом. Установлено, что в большинстве случаев административная ответственность наступает в случае причинения противоправными действиями значительного, большого и особо большого вреда общественным интересам, в результате чего в отдельных случаях правонарушитель вообще избегает любой ответственности.

**Ключевые слова:** состав правонарушения, объективная сторона, размер ущерба, специальный субъект, административное взыскание, квалификационные признаки.

## **FEATURES OF QUALIFICATION OF ADMINISTRATIVE OFFENCES IN THE SPHERE OF MANAGEMENT ACCORDING TO THE LEGISLATION OF UKRAIN**

**A. Demskij**

**Abstract.** *In the article the objective side of the individual formulations of legal violations in the sphere of economic activity, a constitutional feature of which is causing material damage to the state, the lender, to society as a whole. It was found that in most cases administrative liability in the event of illegal actions of significant, large and very great harm to the public interest, with the result that in some cases the offender is generally avoids any responsibility.*

**Key words:** *composition of the offense, the objective side, the amount of damage, a public entity, the administrative penalty, the qualifying features.*

УДК 342.553

## ПРОЦЕС ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАД. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМИ В ПРИСТОЛИЧНОМУ РЕГІОНІ

К.О. ЄМЕЛЬЯНЕНКО\*, аспірант

*Національний університет біоресурсів та природокористування  
України*

*E-mail: karimkiev@ukr.net*

**Анотація.** У статті розглянуто питання належного конституційного та законодавчого підґрунтя для ефективного здійснення реформи, що змінює адміністративно-територіальний устрій України. Проводиться загальний змістовний аналіз законодавства, яким керуються громади в процесі їх об'єднання, а також фінансові, майнові та бюджетні питання, що зачіпають правовідносини майбутніх новостворених громад з органами місцевого самоврядування та відповідними місцевими органами управління вищого щабля. В статті також приділено увагу дослідженню тенденцій та особливостей процесів об'єднання територіальних громад в пристоличному регіоні; висвітлюються перспективи реформування місцевого самоврядування різних частинах локаційного розташування адміністративно-територіальних одиниць Київщини сьогодні.

**Ключові слова:** *місьцеве самоврядування, адміністративно-територіальний устрій, пристоличний регіон, територіальна громада.*

**Актуальність.** Одним із пріоритетів регіонального розвитку державою на сьогодні визначено фундаментальну реформу системи місцевого управління. Найефективнішим механізмом регіонального розвитку є створення державою правових основ для використання внутрішнього потенціалу територій. Ключову роль у цьому процесі

---

\* Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор В.В. Ладиченко

© К.О. Ємельяненко, 2017